

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά την επίσκεψή μας στο Στρατόπεδο της Προεδρικής Φρουράς είχαμε την ευκαιρία να ξεναγηθούμε στα εργαστήρια όπου δημιουργούνται οι θαυμάσιες φορεσιές που καμαρώνουμε όταν βλέπουμε τους Εύζωνες.

Είχαμε επίσης το εξαιρετικό προνόμιο να μας μιλήσουν οι έμπειροι τεχνίτες που δημιουργούν αυτά τα εθνικά κειμήλια, να απαντήσουν στις ερωτήσεις μας και να παρακολουθήσουμε την διαδικασία της δημιουργίας τους.

Κάποια από αυτά που μάθαμε είναι τα παρακάτω:

ΡΑΦΕΙΑ

Πίσω από τη λάμψη της ευζωνικής στολής κρύβονται πολλοί μήνες επιμελούς και επίπονης εργασίας. Οι επαγγελματίες που απασχολούνται στα εργαστήρια της Προεδρικής Φρουράς, εξειδικευμένοι, έμπειροι και ταλαντούχοι, διαφυλάσσουν με αστείρευτο ζήλο την παράδοση της αυθεντικής, χειροποίητης φορεσιάς σαν έναν βαρύ από συμβολισμούς άθραυστο κρίκο, που συνδέει το σήμερα με την ηρωική εποχή των πολεμιστών του 1821. Τα ραφεία της Προεδρικής Φρουράς είναι το μοναδικό στο είδος του εργαστήριο όπου κατασκευάζονται και συντηρούνται οι ευζωνικές στολές και τα απάρτιά τους με βάση φυσικές πρώτες ύλες, όπως μαλλί, βαμβάκι και μετάξι. Η επίσημη ευζωνική στολή του Αξιωματικού φέρει στοιχεία από τη στολή του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Η φέρμελη (γιλέκο) και τα τουζλούκια (περικνημίδες) της στολής είναι κατασκευασμένα από κόκκινο βελούδο και φέρουν περίτεχνα κεντήματα με χρυσοκλωστή, αντλημένα από παραδοσιακά σχέδια. Η τέχνη με την οποία κατασκευάζονται αυτές οι στολές παραμένει η ίδια με αυτή των «τερζήδων», των τεχνιτών δηλαδή που από την εποχή του Βυζαντίου έραβαν τα χονδρά μάλλινα υφάσματα και κεντούσαν τα διακοσμητικά σχέδια στο ένδυμα.

Για την κατασκευή μιας στολής Αξιωματικού απαιτούνται περίπου τρεις μήνες, ενώ για μια επίσημη ευζωνική στολή οπλίτη απαιτούνται έως και έξι μήνες, καθώς η κατασκευή της φέρμελης του οπλίτη, του πιο περίτεχνου μέρους της στολής, είναι και η πλέον χρονοβόρα.

Η φέρμελη των Ευζώνων κεντιέται στο χέρι με μάλλινα νήματα λευκού και μαύρου χρώματος πάνω σε λευκό σαγάκι (είδος χονδρού μάλλινου υφάσματος). Η φουστανέλα κατασκευάζεται από λευκό βαμβακερό ύφασμα (χασές), μήκους 30 μέτρων και αποτελείται από δύο κομμάτια (φύλλα) τα οποία έχουν διακόσιες πιέτες το κάθε ένα, συμβολίζοντας τα τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς υπό τον οθωμανικό ζυγό. Για την προσαρμογή των δύο φύλλων στη μέση των Αξιωματικών και των Ευζώνων χρησιμοποιούνται, αντιστοίχως, κόπιτσες ή κορδόνια και συγκρατούνται στη θέση τους με μια δερμάτινη ζώνη. Στη ζώνη κρέμεται και μια παλάσκα, μια μεταλλική φυσιγγιοθήκη στην οποία οι πολεμιστές φύλαγαν την χύμα πυρίτιδα και τα βόλια τους, και αργότερα τα προετοιμασμένα φυσιγγιά τους, τα «φουσέκια» τους.

Το φάριο κατασκευάζεται από μάλλινη τσόχα κόκκινου χρώματος και μαύρο μετάξι για τον θύσανο, πάνω σε καλούπια διαφόρων μεγεθών. Το κόκκινο χρώμα του συμβολίζει το αίμα που έχυσαν οι πρόγονοί μας, το μαύρο χρώμα του θυσάνου το

πένθος και ο σφιχτός κόμπος που συγκρατεί τα μεταξωτά νήματα στον θύσανο συμβολίζει την αδιάσπαστη ενότητα των Ελλήνων στις δύσκολες στιγμές της ιστορίας μας.

Στα ραφεία επίσης κατασκευάζονται και οι δύο τύποι ντουλαμάδων, ο χειμερινός και ο θερινός, τους οποίους φέρουν οι Εύζωνες κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους.

ΤΣΑΡΟΥΧΟΠΟΙΕΙΟ

Το τσαρουχοποιείο της Προεδρικής Φρουράς είναι το μοναδικό στο είδος του εργαστήριο στο οποίο κατασκευάζονται και συντηρούνται όλα τα δερμάτινα είδη των ευζωνικών στολών, από τα θρυλικά τσαρούχια, τα κόκκινα μποτάκια των Αξιωματικών, τις μπότες της κρητικής και της ποντιακής στολής, ως τους αορτήρες των όπλων, τις φυσιγγιοθήκες και τις δερμάτινες ζώνες.

Από το ελεύθερο εμπόριο γίνεται η προμήθεια μόνο των πρώτων υλών, οι οποίες πρέπει να πληρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές. Όλες οι υπόλοιπες εργασίες πραγματοποιούνται μόνο στο παραδοσιακό αυτό εργαστήριο, με σουβλιά, χοντρές βελόνες και κερωμένους σπάγκους .

Για την κατασκευή ενός ζεύγους τσαρουχιών απαιτείται χρονικό διάστημα μιας εβδομάδας. Τα μεγέθη των τσαρουχιών κυμαίνονται από το 45 έως το 53. Το βάρος τους είναι από 2,5 έως 3 κιλά. Κάθε τσαρούχι φέρει στη σόλα του ένα πέταλο στο τακούνι και, ανάλογα με το μέγεθος, έως 60 καρφιά, τα οποία και παράγουν τον επιβλητικό θόρυβο κατά το χαρακτηριστικό βάδισμα των Ευζώνων. Η παράδοση λέει ότι οι Εύζωνες χτυπούν με δύναμη τα πόδια τους στο έδαφος, ώστε να ακούν οι πρόγονοί μας ότι είμαστε ζωντανοί και ελεύθεροι. Τέλος, στη μύτη των τσαρουχιών προστίθεται μαύρο μαλλί, το οποίο αφού κουρευτεί σχηματίζει τη χαρακτηριστική φούντα των τσαρουχιών. Ο θρύλος αναφέρει ότι μέσα σε αυτές οι κλεφταρματολοί έκρυβαν μικρές λεπίδες ή άλλα αιχμηρά αντικείμενα, τα οποία χρησιμοποιούσαν για να τραυματίσουν τον εχθρό, στις μάχες σώμα με σώμα.

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΥΖΩΝΙΚΗ ΣΤΟΛΗ

Η ευζωνική στολή έχει μακρά ιστορία και ισχυρό συμβολισμό. Ταυτισμένη με τον εθνικοαπελευθερωτική αγώνα του 1821, καθώς ήταν η φορεσιά των οπλαρχηγών και των αγωνιστών που πρωτοστάτησαν στην Επανάσταση εναντίον των Οθωμανών, αποτελεί στοιχείο της εθνικής μας ταυτότητας. Από τη σύσταση του ελληνικού κράτους καθιερώθηκε ως η επίσημη εθνική ενδυμασία και έκτοτε συνδέθηκε με την ηρωική εικόνα του Έλληνα.

Η στολή των Αξιωματικών της Προεδρικής Φρουράς διαφέρει ελαφρά από τη στολή των οπλιτών Ευζώνων, ωστόσο τα βασικά χαρακτηριστικά των δύο ενδυμασιών παραμένουν κοινά. Πρόκειται για εξ ολοκλήρου χειροποίητες στολές και η κατασκευή τους απαιτεί πολύ χρόνο και ιδιαίτερη τεχνογνωσία.

Η χειμερινή ενδυμασία των μελών της Προεδρικής Φρουράς είναι ο σκούρος μπλε ντουλαμάς της στολής των Μακεδονομάχων, ο οποίος επελέγη ως φόρος τιμής

στους μακεδονικούς αγώνες του ελληνισμού. Ο χακί ντουλαμάς της στολής των βαλκανικών πολέμων φοριέται καθημερινά από τους Εύζωνες κατά τη θερινή περίοδο. Η κρητική ευζωνική στολή, φόρος τιμής στους αγώνες της νησιωτικής Ελλάδας, έχει σκούρο μπλε χρώμα, η φέρμελη είναι κεντημένη με χρυσοκλωστή, το εσωτερικό γιλέκο είναι κατασκευασμένο από σκούρο κόκκινο ύφασμα, ενώ το χαρακτηριστικό νησιώτικο ζωνάρι είναι από μπλε μεταξωτό ύφασμα. Η βράκα φθάνει ως το ύψος του γονάτου και φοριέται με μαύρες βαμβακερές κάλτσες και στιβάλια από λευκό δέρμα.

Επιπλέον, η Προεδρική Φρουρά, θεματοφύλακας ιστορίας και πολιτισμού, διατηρεί στο αρχείο των εθνικών παραδοσιακών ενδυμασιών της την ποντιακή στολή, την παραδοσιακή ενδυμασία του Βρακοφόρου του Αιγαίου και τη θρακιώτικη ενδυμασία. Οι Εύζωνες τις φορούν κατά περίπτωση, σε ημέρες μνήμης και τιμής.

Η συντακτική ομάδα